

VOORZORGEN TEGEN KLEURENBLINDHEID.

Over kleurenblindheid, ook Daltonismus genaamd, is in de laatste jaren zooveel gezegd en geschreven, dat wij niet kunnen veronderstellen, dat een lezer van ons Album daarvan niet eenig denkbeeld zou bezitten. Iedereen weet, meenen wij, dat kleurenblindheid beteekent die gesteldheid van het oog, waarbij sommige kleuren niet worden waargenomen, of liever, niet worden onderscheiden van zekere andere, en daarmede worden verward. Het meest in 't oog loopende is de verwarring tusschen rood en groen. Bekend is het geval van een dorpskleermaker in Engeland, die een rooden soldatenrok, hem gegeven om een stuk in den elleboog te zetten, terugbracht met een groene lap voorzien, en die stijf en sterk bleef beweren, dat het ingezette stuk dezelfde kleur had als de rok. Het is de beroemde engelsche scheikundige JOHN DALTON, die het eerst op dit gebrek van het gezichtsvermogen de aandacht vestigde, en wel in eene voordracht, in 1794 in de *Manchester Society* gehouden (*Extraordinary Facts relating to the Vision of Colours*). Trouwens de ontdekking van dat gebrek had DALTON op zich zelve gedaan. Terwijl de meeste menschen zes (of zeven, wanneer men blauw en indigo voor twee rekent), kleuren in het zonnenspectrum herkennen, zag hij er maar twee: geel en blauw, of, ten hoogste drie: geel, blauw en purper. Hij zag geen onderscheid tusschen groen en rood; de bovenvlakte van een laurierblad had voor hem dezelfde kleur als rood lak, en de benedenvlakte dier bladen was volgens hem in kleur volkomen gelijk aan de lichter gekleurde roode ouwels. Toen WHEWELL hem vroeg, waarmede hij zijn rooden doctorstabbaard vergeleek, wees hij op de bladeren der boomen in de nabijheid. Hij vond ongeveer twintig personen, behebd met hetzelfde gezichtsgebrek. De beroemde metaphysicus DUGALD STEWARD was er een van; hij kon alleen door het verschil in gedaante een bloedroode vrucht onderscheiden van de bladeren, waartusschen deze aan den boom hing.

Op het vaste land gaf men aan dit gebrek eerst den naam van Daltonismus. De Engelschen verwierpen dien naam; men zou op die wijze, zeiden zij, stotteren Demosthenismus, een bochel Esopismus, het gemis van

een arm Nelsonismus kunnen noemen, zoodat eindelijk de nakomelingschap beroemde mannen voornamelijk van den kant van hunne gebreken zou leeren kennen.

Nadat onderscheiden andere benamingen waren verworpen, werd in Engeland, en daarna bijna overal, de door BREWSTER voorgeslagene van kleurenblindheid (*Coulour-Blindness*) aangenomen.

Het getal der kleurenblinden is betrekkelijk groot, grooter dan men verwachten zou. Het gebrek wordt dikwerf niet opgemerkt en komt eerst uit, wanneer men kennis erlangt van het bestaan er van in het algemeen. Eens aan eene familie, uit vier personen bestaande, ontvouwende wat kleurenblindheid was, bleek het mij al dadelijk dat een der leden kleurenblind was. Er lag op de tafel een tafelkleed met rooden grond en groene bloemen. En nu bleek het, dat de zoon des huizes altijd gemeend had dat de kleur van den grond en van de bloemen dezelfde was, ofschoon van een andere tint.

Te verwonderen is het dan ook niet, dat in de laatste jaren de regeeringen de machinisten der spoorwegen en de stuurlieden van tijd tot tijd op kleurenblindheid doen onderzoeken, om er zeker van te zijn dat zij de gekleurde seinen, kustlichten enz. van elkander weten te onderscheiden. Te meer is dat noodig, omdat het schijnt gebleken te zijn dat iemand, die niet kleurenblind is, zulks kan worden.

Aangeboren of verkregen kleurenblindheid schijnt echter genezen te kunnen worden. Dat het dus van belang moet geacht worden, om reeds van de vroegste jeugd af maatregelen te nemen tegen het bestaan of de ontwikkeling van dit gezichtsgebrek, behoeft nauwelijks te worden betoogd. Al ware het niet dat onder zekere omstandigheden eenige moeilikheden en onaangenaamheden, onder andere omstandigheden gevaar met het bestaan van dit gebrek vergezeld gingen, zou die bestrijding van de kleurenblindheid reeds van het aesthetische standpunt gerechtvaardigd zijn. Men denke b. v. aan het genot dat aan den beschouwer de waarneming van de oneindige en zoo schoone kleurschakeringen, waarmede de natuur hare werken versiert heeft, oplevert, en dat de kleurenblinde noodzakelijk missen moet. Het jaargetijde, waarin ik dit schrijf, geeft mij aanleiding te doen opmerken, dat een kleurenblinde niets waarneemt van de schoone uitwerking, die de thans rijpende lijsterbessen tusschen het donkere groen van een boschje te weegbrengen.

De heer A. FAVRE heeft aan eene reeks van onderzoekingen aangaande kleurenblindheid, door hem aan de *Académie des Sciences* aangeboden,

eenige slotsommen toegevoegd, in eenige waarvan hij de middelen aan de hand geeft om dit gebrek tegen te gaan en te doen verminderen. Zij zijn de volgende :

1°. De kleurenblindheid ¹ heeft hare oorzaak in de onwetendheid omtrent de kleuren, de verwarring van de eene met de andere. (Dat deze stelling geheel juist zou zijn, meen ik te moeten ontkennen).

2°. In Frankrijk lijden meer dan drie millioen menschen aan kleurenblindheid.

3°. Het getal der aangetaste vrouwen staat tot dat der mannen ongeveer in de verhouding van 1 tot 10.

4°. Negen op tien gevallen van kleurenblindheid kunnen bij jeugdige personen gemakkelijk genezen worden.

5°. Het beste middel daartoe bestaat in eene methodische oefening op gekleurde voorwerpen.

6°. In het huisgezin moeten de huismoeders zorg dragen voor de ontwikkeling van den zin voor kleuren bij de kinderen, vooral van diegene, die dwalingen begaan bij het benoemen. Men moet haar afraden om met de kleurenblinden den spot te drijven.

7°. In de toekomst moet niemand tot den dienst der spoorwegen, der marine en tot de schilderscholen worden toegelaten, zonder met goed gevolg op kleurenblindheid onderzocht te zijn.

8°. Kleurenblindheid kan geen vrijstelling verleenen van den dienst in het leger te land en ter zee, maar de kleurenblinden mogen nooit belast worden met bezigheden die betrekking hebben op gekleurde signalen. Bij de marine en het leger te land behooren geregelde oefeningen op kleuren te worden ingesteld.

9°. In alle scholen moeten de leerlingen op de onderkenning der kleuren onderzocht en geoefend worden.

Wij behoeven hier nauwelijks bij te voegen van hoeveel belang geregelde en goed bestuurde oefeningen van dien aard op de bewaar- en voorbereidingscholen zouden zijn. Deze staan echter in ons land helaas nog altijd boven de wet.

D. L.

¹ De heer FAVRE gebruikt, evenals alle Franschen, nog steeds de benaming *daltonisme*. De armoede der fransche taal, die geen samenstelling van woorden toelaat, is daarvan waarschijnlijk de reden. Maar waarom dan niet, volgens fransche gewoonte, een grieksch woord genomen?
